

АГРОБІОЛОГІЧНА ОЦІНКА ПОШИРЕНИХ СОРТІВ МАЛИНИ В УМОВАХ ВИНОГРАДІВЩИНИ

Маркусь В.В.

*ДВНЗ «Ужгородський національний університет», біологічний факультет
вул. А. Волошина, 32, м. Ужгород, Закарпатська область, Україна*

Всебічне сортовивчення дозволило занести в Державний реєстр сортів рослин України 90 сортів ягідних культур, з них – 15 сортів малини. Проте на даний час у Державному реєстрі немає сортів малини, які б повністю відповідали ґрунтовим і кліматичним вимогам зони західної частини України, що є стримувальним фактором збільшення площ насаджень і виробництва ягід малини. Разом з тим наукові розробки і садівнича практика свідчать про необхідність створення нових, добре адаптованих до конкретних умов вирощування сортів. Саме високопродуктивний сорт є найбільш активним і дієвим важелем впливу на підвищення врожайності та економічної ефективності культури. Зважаючи на вищенаведене, розв'язання проблеми створення і добору кращих сортів для даної зони є актуальним завданням у ягідництві.

Метою досліджень є вивчення нових та перспективних сортів малини за господарсько-біологічними показниками та виділення кращих для впровадження у Закарпатській області. Відповідно до поставленої мети засвоєно вимоги до розробки проектів закладання малини; опрацьовано можливості швидкої і глибокої переробки продукції; проаналізовано основні і другорядні ознаки ідентифікації сортів за основними морфологічними ознаками; виділено сорти з високою продуктивністю і якістю плодів; проведено порівняльну оцінку сортів за зимостійкістю; визначено стійкість малини проти основних хвороб та шкідників; встановлено репродуктивну здатність сортів та визначено економічну доцільність вирощування ремонтантних сортів малини.

Сорти малини в зоні Закарпаття вегетацію починають в першій половині квітня за переходу середньодобової температури через +5°C. Різниця у строках початку вегетації між ранніми та пізніми сортами складає 5-10 днів. Цвітіння більшості сортів відбувалося в кінці квітня, а деяких – на початку травня місяця, тобто приблизно через два тижні після початку вегетації, що дає можливість уникнути підмерзання бруньок. Тому малина є оптимальною культурою для одержання гарантованого урожаю у літній і осінній період. Завдяки пізньому цвітінню малина уникає весняних заморозків, що сприяє щорічному її плодоношенню. Слабші пагони залишені на літнє плодоношення все ж підмерзли і довелось їх вирізати повністю, що призвело до зниження урожайності у літній період та формування дещо вищого у осінній період. Тому у промислових висадках практикується одержання лише осіннього урожаю із зменшенням затрат на вибіркові обрізки та догляд пагонів у весняний період для одержання урожаю досить низького.

Кількість пагонів заміщення та їх якість визначають продуктивність сорту. Найбільше пагонів заміщення утворюють сорти Бабине літо (26 шт. на метрі плодоносної смуги), Зева (22). Найвищі пагони заміщення відмічено у сорту Зюгана (висота 200 см). Врожайність є основним показником господарської цінності сорту, яка залежить у першу чергу від його біологічних особливостей. У сорту Зева – 62,1 ц/га., Бабине літо – 67,5 ц/га, Зюгана 68 ц/га. Середня маса плодів

за роки дослідження варіює в межах 1,8-6,9 г. Вивчені сорти можна віднести до групи великоплідних: Зюгана (середня маса найбільших ягід 6,9 г), Бабине літо (4,8 г), Зева (5,4 г). При визначенні смакових і технологічних якостей малини встановлено хороші смакові якості плодів сортів Зюгана (4,8 бала), Бабине літо і Зева (по 4,3 бала). Високі якісні показники має варення з ягід Зюгана (4,8 бала), та дещо гірше у сортів Бабине літо (4,4 бала) і Зева (4,3 бала).

Найбільшого поширення мають хвороби пурпурова плямистість і антракноз. Дуже уражувалися пурпуровою плямистістю сорти Зева і Бабине літо (по 7 бали), а сорт Зюгана виявив стійкість до хвороб. Ягоди сорту Зюгана пошкоджуються шкідниками менше, бо раніше досягають (з 20.06 до 10.07), а сорти Зева і Бабине літо пошкоджуються набагато більше (20-23%) із-за пізнього досягання ягід (з 1-10.07 до 22-26.07). Ягоди ремонтантних сортів (осіннього врожаю) слабо пошкоджуються малиновим жуком. Це відбувається у зв'язку з порушенням проходження взаємопов'язаних фенофаз біологічного розвитку шкідника і рослини. Попередньо встановлено різницю у сортовій стійкості малини проти пошкодження малиною стебловою галицею. Шипуваті та опушені стебла сортів Зева, Бабине літо слабше пошкоджуються малиною стеблевою галицею (1-3%).

Протягом усього періоду вирощування насаджень малини ремонтантних сортів, середня собівартість 1 кг малини складе 3,38 грн., середній рівень рентабельності – 65,9 %. Період окупності складатиме 3,3 років. При виході насаджень малини на повне плодоношення (8 т/га), прибуток буде залежати від цінової політики, затребуваності продукції та заощадженню елементів технології при вирощуванні і доведенні продукції до реалізації.

На перспективу важливо детально вивчити можливості одержання літнього і осіннього урожаю з виділенням елементів технології для одержання якісної дешевої продукції.